

РЕЦЕНЗИЯ

От: *проф. д-р Мирослава Атанасова Раковска*
Научна специалност: Икономика и управление (стопанска логистика)
Университет за национално и световно стопанство

Относно: конкурс за **професор** по професионално направление 3.8. Икономика, *научна специалност „Икономика и управление (управление на събитията в туризма)“* в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Икономика на туризма“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС, съгласно Решение на АС № 5/01.06.2022 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед №2390 от 28.09.2022 г. на Заместник-ректора по научноизследователска дейност и международно сътрудничество на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

В обявения конкурс за професор по научна специалност „Икономика и управление (управление на събитията в туризма)“ в УНСС участва един кандидат – доц. д-р Еленита Кирилова Великова от катедра „Икономика на туризма“, факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС. Тя е родена през 1978 г., завършила е 91-ва Немска езикова гимназия “Проф. д-р К. Гълъбов”, София. Придобива ОКС „бакалавър“ по специалност „Туризм“ и ОКС „магистър“ по специалност „Международен туризм“ в УНСС, а през 2007 г. - ОНС „доктор“ по научната специалност „Икономика и управление“ (туризм). От учебната 2005/2006 г. е асистент, главен асистент и от 2010 г. – доцент към катедра „Икономика на туризма“ в УНСС. От 2021 г. заема длъжността „Главен секретар по науката на УНСС“. От 2010 г. до 2020 г. е заемела академичната длъжност „доцент“ в Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“, филиал „Любен Каравелов“, гр. Кърджали и от 2006 г. е хоноруван преподавател в Департамент „Бизнес администрация“, НБУ, София. Член е на Контролния

съвет в Българска камара за образование, наука и култура. От 2010 г. работи като независим експерт в Националната агенция по оценяване и акредитация и от 2016 г. като експерт в Комисията за провеждане на изпит за придобиване на правоспособност за упражняване на професията „Екскурзовод“ към Министерството на туризма. Владее отлично немски език и на много добро ниво английски и руски език.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Кандидатът в конкурса изпълнява всички задължителни условия за заемане на академична длъжност „професор“ по ЗРАСРБ – придобил е ОНС „доктор“ (диплома No 31379/10.05.2007 г.) с тема на дисертационния труд „Влиянието на дизайна на ресторантьорския продукт върху потребителския избор“, заема академичната длъжност „доцент“ повече от две академични години и има публикуван монографичен труд, който не повтаря представения за придобиване на ОНС „доктор“ и за заемане на академичната длъжност "доцент". Монографията е на тема „Връзки и зависимости между събитията и туризма“.

Доц. д-р Еленита Кирилова Великова удовлетворява и всички допълнителни количествени изисквания на УНСС. Налице е превишаване на минималния праг точки по голяма част от критериите. За периода от учебната 2010/2011 до учебната 2021/2022 тя има общо 7142 часа аудиторна заетост в ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“. Разработила е 18 лекционни курса, респективно съставила е 18 учебни програми, в т.ч. 9 за ОКС „магистър“ и 2 за ОНС „доктор“. Има издаден самостоятелен учебник „Основи на туризма“ и два в съавторство. Изнесла е 267 ч. лекции на английски език в УНСС. Ръководила е 3 научно-изследователски проекта и е участвала в 6 проекта, в т.ч. един международен, както и в 30 конференции в страната и чужбина, като от изнесените на тях доклади 21 са самостоятелни. Освен представената като основен хабилитационен труд самостоятелна монография, доц. д-р Великова е автор на още три самостоятелни монографии и участва като съавтор в три колективни монографии. Има 2 статии в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни и 21 – в научни списания с научно рецензиране. Установени са цитати в 8 източника в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, 39 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 20 цитирания в нереперирани списания с научно рецензиране.

Горепосоченото показва, че кандидатът удовлетворява всички

национални и университетски нормативни изисквания. Тя покрива и качествените изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ в УНСС. Редактор и член е на редколегии и на национални и международни научни издания, както и в програмните комитети по провеждане на научни конференции, рецензент е в 6 конкурса за заемане на академични длъжности и множество конкурси за придобиване на ОНС „доктор“, учебници и монографии. Чрез експертните си знания и консултантската си дейност доц. д-р Великова допринася и за развитието на други организации в областта на образованието и туризма. Членува в редица университетски комисии, с което допринася за усъвършенстване на качеството на учебната и научноизследователска дейност в университета. Доказателство за нейните безспорни качества на утвърден преподавател е редовното формиране на групи по избираемите дисциплини, на които тя е титуляр. Доц. д-р Великова активно подпомага студентите от специалностите към катедра "Икономика на туризма" в тяхното кариерно развитие и научно творчество. Оценявам високо нейната усърдна и целенасочена работа за развитието на науката и образованието в областта на туризма в страната ни.

Получено е положително становище на Съвета по хабилитация на УНСС относно изпълнението на количествените и качествените изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ в УНСС от потенциалния кандидат в конкурса доц. д-р Еленита Кирилова Великова /Протокол № 4 от 11.05.2022 г. на Съвета по хабилитация на УНСС/.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Кандидатът има натрупан 17 годишен стаж като преподавател. Тя води лекции и упражнения в ОКС „бакалавър“ по дисциплините „Управление на събитията в туризма“, „Спа и уелнес туризъм“, „Естетизация на туристическата среда“ и „Международен туризъм“, както и лекции в ОКС „магистър“ по дисциплините „Туристически алианси“, „Организация на международния туризъм“, „Управление на аутсорсинга в туризма“ и „Устойчиво планиране на туристически дестинации“. Периодичните анкетни проучвания на студентите от водените от катедра „Икономика на туризма“ специалности, касаещи качеството на обучението показват, че студентите оценяват високо не само съдържанието на преподаваните от доц. Великова специални дисциплини, но и нейните качества като преподавател – висока осведоменост, яснота на преподаване, подходящо използвани примери. Тя участва активно и в ръководството на дипломанти и докторанти към катедра „Икономика на туризма“.

Преподавателският опит на кандидата е значителен и напълно достатъчен за заемане на конкурсната длъжност и тематиката на учебно-

преподавателската работа изцяло съответства на научната специалност на конкурса.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

5.1. Основни направления в изследователската дейност

Представените за рецензиране трудове позволяват да се изведат следните основни направления в научно-изследователската работа на кандидата:

- Събития и сезонност;
- Спа и уелнес туризъм;
- Естетизация на туристическата среда;
- Икономическо развитие на туризма;
- Устойчиво развитие на туризма.

Всички трудове се основават на използването на научна литература с представителен характер – статии от престижни списания и книги на реномирани автори в областта на туризма.

5.2. Получени научни и/или научно-приложни резултати

Основните научни и научно-приложни резултати, които се разкриват в публикациите на кандидата, са обобщени по посочените по-горе направления както следва:

- Първото направление - събития и сезонност, присъства в хабилизационния труд на доц. д-р Еленита Великова, както и в още една нейна самостоятелна монография, три статии, осем доклада на конференции и един учебник в съавторство. В учебника са предложени систематизирани знания за събитията като част от туристическата индустрия и възможностите за тяхното управление, насочено към повишаване ефективността на туристическия продукт. В статиите са изяснени събитията в туризма от теоретична и концептуална гледна точка, изведени са възможностите за преодоляване на сезонността в българския туризъм и за удължаване на активния зимен туристически сезон в планинските курорти на България. Докладите представят значението на събитията за туристическия сектор, за развитието на инфраструктурата, бизнеса и търговията, обновяването на градската среда, както и ролята им за преодоляване на сезонността в туризма в българските туристически курорти и за равномерното разпределение на паричните потоци в регионите. Предложени са ефективни механизми за преодоляване на

сезонността, базирани на предпочитанията на туристите и възможностите на туристическите предприемачи.

- Второто направление - спа и уелнес туризъм, е засегнато в четири монографии, в т.ч. три колективни, седем статии, осем доклада и една студия в съавторство. В тези публикации задълбочено са проучени и оценени особеностите, еволюцията, тенденциите и възможностите за развитие на спа и уелнес туризъм предвид бъдещите перспективи в глобалното туристическо пространство. Оценени са качеството и аутсорсинга като стратегически предимства в уелнес туризма. Разгледана е ролята на иновациите в уелнеса като предпоставка за трансформации в туристическото предлагане. Разработен е модел за определяне на стойността на минералните и термалните минерални води в спа обектите с оглед на количествено определяне на потенциалните ползи от използването им в спа обектите.

- Естетизацията на туристическата среда като направление е включено в една колективна монография, две статии, три доклада и един учебник, където са разкрити нейната роля като все по-ясна тенденция в туризма и иновативния ѝ потенциал, оценени са добрите практики в приложението на естетизацията в туризма, изведени са конкретни насоки за подобряване на естетическата среда на туристическите обекти в страната ни с цел подобряване на тяхната конкурентоспособност.

- Икономическото развитие на туризма е изяснено в една самостоятелна и една колективна монография, седем статии, шест доклада, една студия, една глава от монография и два учебника. Задълбочено са изследвани състоянието и основните икономически показатели на туризма, въздействието му върху икономиката, изведени са тенденциите при планирането и изграждането на туристическите дестинации, възможните стратегии за развитие на местните икономически връзки и са предложени решения и насоки за ефективното развитие на туризма в страната ни. Разгледани са туристическите алианси като успешна стратегия за обслужване на туристите на новите глобални пазари чрез споделяне на ресурси, разходи и рискове между участващите компании. Разкрито е съдържанието на инвестиционния процес в туризма и се изясняват тенденциите в иновационната и инвестиционната дейност. Анализирани са икономическата ефективност на уелнес туризма и на използването на термални извори в спа инвестициите. Ролята на аутсорсинга в медицинския туризъм и хотелиерството е оценена като значим източник на икономически ползи в туризма.

- Устойчивото развитие на туризма като направление е залегнало в три статии, два доклада, една студия и една глава от монография. Въз

основа на анализ на българските туристически курорти са предложени ефективни мерки за повишаване на тяхната устойчивост чрез намаляване на вредното въздействие на транспорта върху околната среда. Оценен е напредъкът по отношение на планирането на околната среда за туризъм и е разработен модел за постигане на устойчиво развитие на туризма в планинските курорти в България. Разгледани са различни възможности за изграждане на устойчив уелнес център, както и за намаляване на разхода на вода и енергия чрез въвеждане на добрите практики.

5.3. Преценка на монографиите

Хабилитационният труд на доц. д-р Еленита Великова е посветен на събитията в туризма, които придобиват все по-голямо значение като стратегически инструмент за привличане на повече и платежоспособни туристи и за преодоляване на сезонността в туризма.

Трудът е в обем от 331 стр. и е логично структуриран от увод, 6 глави, заключение и използвани източници. Правилно и ясно е формулирана целта на труда, а именно: да докаже връзките и зависимостите между събитията и туризма на базата на задълбочен теоретико-методологичен анализ, подкрепен с примери от практиката.

В първа, втора и трета глава са застъпени широк кръг от въпроси, свързани със събитията и събитийния туризъм. Изследвани са видовете събития и еволюцията на събитийния туризъм. Направен е анализ на факторите за увеличаване на интереса към събитията в туристическите дестинации. Удачно са разграничени събитийния туризъм и събитийния мениджмънт от гледна точка на потенциалните потребители. Направено е изследване на технологията на събитийния мениджмънт и в детайли е разгледана класификацията на събитийния туризъм. Ясно и прецизно са дефинирани характеристиките на събитийния туризъм и са посочени етапите от процеса на планиране и стратегическо развитие.

Четвърта глава очертава систематизирано въпросите, отнасящи се до икономическите и политическите ефекти на събитията върху приемащата дестинация, и в частност върху местното население и околната среда. Авторът правилно е обърнал особено внимание на отрицателните въздействия, а също и на мотивацията на различните социални групи като фактор за организиране на събитие.

В пета и шеста глава анализът на автора е фокусиран върху сезонността в туризма, положителните и отрицателните ефекти от сезонността в различни направления и възможностите на събитията за преодоляването ѝ. Силен практико-приложен характер имат предложените стратегии за нейното ограничаване и мерки за преодоляването ѝ

посредством инструментариума на събитийния туризъм.

Хабилитационният труд е разработен на базата на задълбочено проучване на специализирана литература и примери от практиката, и представлява оригинално научно изследване на събитийния туризъм. Безспорна е голямата му ползност за обучението във висши училища, за представителите на туристическия бизнес, а също и за учени с интерес към управлението на събития.

Доц. д-р Великова участва в конкурса и с още три самостоятелни монографии. Първата изследва теоретико-методологическите въпроси на уелнес туризма като актуално и с голям потенциал за развитие направление в туризма. Допълнително е разширен кръгът от разглеждани проблеми на развитието на уелнес туризма с анализа на взаимовръзката му със здравния и медицинския туризъм и на тази база са установени характеристиките на уелнес пазара и са изведени основните тенденции, касаещи уелнес индустрията.

Втората самостоятелна монография изследва стратегическите алианси в туристическата индустрия. Логично и последователно са изведени същността, характерните особености, причините за значителното увеличаване на броя на алиансите, както и съвременните процеси на сливанията, поглъщанията и алиансите в три важни туристически сектора: авиоиндустрията, дистрибуционната мрежа и хотелската индустрия, като е оценено тяхното влияние върху самите сектори и върху потребителите на техните услуги. Въз основа на детайлния анализ са определени бъдещите тенденции за развитие на сливанията и алиансите в туризма.

Третата монография е посветена на значимия проблем, свързан с преодоляване на сезонността в туризма с оглед повишаване на ефективността от туристическата дейност в приемащата дестинация. Въз основа на анализите е формулиран обоснованият извод, че основна предпоставка за намаляването на сезонността е предлагането на алтернативни видове туризъм, допълнителни атракции и събития в сезонните туристически дестинации.

В представените три колективни монографии участието на кандидата е значително и допринася съществено за постигането на научно-изследователските цели на колективите. В монографията на тема „Проучване на европейските практики в естетизирането на туристическите обекти“ участието на доц. д-р Великова се свежда до изследване на важната роля на естетизацията за диференциране на туристическия продукт и добрите практики, които могат да послужат като основа за усъвършенстване на туристическата среда. В монографията „Международен туризъм – теория и практика“ кандидатът допринася с

подробно изясняване на основните теоретико-методологични постановки на международния туризъм, в т.ч. очертани са спецификата на туристическия продукт, както и въпросите, свързани с пътуването, настаняването и храненето като съществени компоненти на туризма. Висока оценка заслужава направеният анализ на туризма като индустрия от гледна точка на извеждането на икономическите ползи от развитието му. Третата колективна монография разглежда икономическите ефекти от използването на минералните извори в спа туризма, като изследванията на доц. д-р Великова са фокусирани върху изясняване на спа туризма в контекста на неговото динамично развитие и асортимента на предлаганите спа услуги, съоръжения и удобства. Подробно са разяснени особеностите в изискванията на спа туристите, промените в националната нормативна уредба и маркетинговите ефекти от използването на термина „спа“.

Прегледът на научните и научно-приложните резултати от публикационната дейност на доц. д-р Еленита Кирилова Великова позволява да се оцени високо тяхното научно ниво, значимата им полезност за практиката и пълното им съответствие на изискванията за заемане на академична длъжност „професор“.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В предложените за рецензиране публикации се открояват следните моменти с приносен характер:

1. Проучени, оценени и систематизирани са знания за събитийния туризъм, спа и уелнес туризма, международния туризъм, естетизацията на туристическата среда и устойчивото развитие на туризма. Изведени са техните особености, обхват, цели, ползите от приложението им и е очертана ролята им за ефективното развитие на туризма. Изяснени са особеностите на аутсорсинга, иновациите и дигитализацията в туризма и е обоснована необходимостта от въвеждане на екологични практики в транспорта за постигане на устойчиво развитие в туризма. Типологизиран е събитийният туризъм и е извършена стратификация на дестинациите от гледна точка на събитийния туризъм.

2. Изследвани и разкрити са състоянието и тенденциите в развитието на спа и уелнес туризма, събитийния туризъм, мобилността в космоса, планирането и изграждането на туристическите дестинации и аутсорсинга в хотелиерството. Определени са ключовите индикатори и е извършена диагностика на икономическото развитие на туризма. Извършен е икономически анализ на уелнес туризма и са открити и анализирани предпоставките за трансформация в туристическото предлагане чрез иновации в уелнеса и стратегическото предимство на качеството на уелнес

туризма. Проучени са добрите практики в естетизацията на туристическите обекти и във вечерния туризъм.

3. Разработени са модели за преодоляване на сезонността в туризма и за устойчиво развитие на планинските туристически дестинации в България, както и методологически насоки за устойчиво развитие на туризма чрез намаляване на вредното въздействие на транспорта. Усъвършенстван е подходът в планирането на туристическите дестинации и е създаден алгоритъм за тяхното териториално устройствено планиране.

4. Установени и доказани са важни връзки и зависимости между събитията и туризма и е определено количествено въздействието на събитията и последиците от тях върху туризма. Изведен е механизмът на въздействие на естетизацията върху потребителския избор и е установен ефектът от иновациите в областта на естетизацията в уелнес обектите, както и икономическият ефект при използването на термални минерални извори в спа обектите.

5. В контекста на политиката като инструмент за управление на събитията в туризма са разработени стратегии за ограничаване на сезонността в туризма и са дефинирани възможностите за преодоляване на сезонността конкретно за българския туризъм. Очертани са насоки за приложение на европейските практики за естетизация на туристическите обекти в България. Формулирана е програма за адаптиране на стратегическите алианси в туризма. Предложен е сценарий за устойчивото развитие на туристическите дестинации.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам критични бележки по съдържанието, структурата, стила и постигнатите научни и научно-приложни резултати. Препоръчвам на доц. д-р Еленита Великова в бъдеще да продължи изследванията си в областта на очертаните пет направления на нейната научноизследователска работа, но и да не спира да търси и изследва нови, актуални и важни проблеми в туризма като резултат от непрекъснатите промени в обкръжаващата ни политическа, икономическа и социокултурна среда, както и да използва значителния придобит опит в провеждането на научни изследвания за обучението и изграждането на изследователски умения на студенти и докторанти.

8. Заключение

Кандидатът в обявения конкурс изпълнява законовите и вътрешно университетски за УНСС изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“. Нейните трудове разглеждат значими за туризма проблеми и

са разработени на високо научно ниво. Висока положителна оценка заслужават получените научни и научно-приложни приноси, както и учебно-преподавателската ѝ работа. Посоченото ми позволява да препоръчам на уважаемите членове на научното жури да гласуват *ЗА избора на Еленита Кирилова Великова за заемане на академичната длъжност „професор“ по научна специалност „Икономика и управление (управление на събитията в туризма)“ в УНСС.*

14.11.2022 г.
гр. София

Рецензент: .....
(проф. д-р Мирослава Раковска)

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

R E V I E W

By: *Prof. Dr. Miroslava Atanasova Rakovska*
Scientific specialty: Economics and Management (Business Logistics)
University of National and World Economy

Regarding: competition for a **professor** in professional field 3.8. Economics, scientific specialty "Economics and Management (Event Management in Tourism)" at UNWE.

1. Information about the competition

The competition has been announced for the needs of the "Economics of Tourism" Department, "Economics of Infrastructure" Faculty of UNWE, according to Decision of the Academic Council No. 5/01.06.2022. I am part of the scientific jury for the competition according to Order No. 2390 / 28.09.2022 of the Vice-Rector for Research and International Affairs of UNWE.

2. Information about the candidates in the competition

One candidate participates in the announced competition for a professor in the scientific specialty "Economics and Management (Event Management in Tourism)" at UNWE - associate professor dr. Elenita Kirilova Velikova from the "Economics of Tourism" Department, "Economics of Infrastructure" Faculty of UNWE. She was born in 1978 and has graduated the 91st German Language School "Prof. Dr. K. Galabov", Sofia. She obtained a bachelor's degree in tourism and a master's degree in international tourism at UNWE, and in 2007 a doctoral degree in economics and management (tourism). Since the 2005/2006 academic year, she has been an assistant, chief assistant, and since 2010, an associate professor at the "Economics of Tourism" Department at UNWE. Since 2021 she has been holding the position of "General Secretary for Science of the UNWE". From 2010 to 2020, she held the academic position of "associate professor" at Plovdiv University "Paisiy Hilendarski", affiliate "Lyuben Karavelov", the city of Kardjali and since 2006 she has been a part-time lecturer at the Department of "Business Administration", NBU, Sofia. She is a member of the Control Council in the Bulgarian Chamber of Education, Science and Culture. Since 2010, she has been working as an independent expert at the National Evaluation and

Accreditation Agency and since 2016 as an expert at the Commission for conducting an examination for acquiring the legal capacity to exercise the profession of "Tour Guide" at the Ministry of Tourism. She speaks excellent German and very good English and Russian.

3. Fulfilment of the requirements for occupying the academic position

The candidate in the competition fulfils all the mandatory conditions for occupying the academic position of "professor" - she has obtained a doctoral degree (diploma № 31379/10.05.2007) with the topic of her dissertation "The influence of restaurant product design on consumer choice"; she has held the academic position of "associate professor" for more than two academic years and has published a monographic work that is different from the one submitted for the acquisition of the doctoral degree and for holding the academic position of "associate professor". The monograph is on "Relationships and dependencies between events and tourism".

Assoc. prof. dr. Elenita Kirilova Velikova also satisfies all additional quantitative requirements of UNWE. She exceeds the minimum threshold points for most of the criteria. For the period from the 2010/2011 academic year to the 2021/2022 academic year, she has a total of 7142 hours of classroom teaching in the bachelor's and master's degree. She has developed 18 lecture courses, respectively 18 study programs, including 9 for the master's degree and 2 for the doctoral degree. She has published a textbook "Fundamentals of Tourism" and two co-authored textbooks. She has delivered 267 hours of lectures in English at UNWE. She has managed 3 research projects and has participated in 6 projects, including one international, and in 30 conferences in the country and abroad as well. She is the sole author of 21 conference reports. In addition to the independent monograph presented as the main habilitation work, assoc. prof. dr. Velikova is the author of three more monographs and participates as a co-author in three collective monographs. She has 2 articles in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases and 21 – in peer-reviewed scientific journals. There are citations in 8 scientific publications referenced and indexed in world-renowned databases of scientific information, 39 citations in peer-reviewed monographs and collective works, and 20 citations in non-referenced peer-reviewed journals as well.

The above indicates that the applicant satisfies all national and university regulatory requirements. She also meets the quality requirements for occupying the academic position of "professor" at UNWE. She is an editor and member of the editorial boards of national and international scientific editions, as well as in the program committees of scientific conferences, a reviewer in 6 competitions for occupying academic positions, numerous competitions for the acquisition of

the doctoral degree, textbooks and monographs. Through her expert knowledge and consulting activity, assoc. prof. dr. Velikova also contributes to the development of other organizations in the field of education and tourism. She is a member of a number of university committees, thereby contributing to the improvement of the quality of the educational and research activities at the university. A proof of her indisputable qualities as an established lecturer is the regular formation of student groups in her elective courses. Assoc. prof. dr. Velikova actively supports students studying at the "Economics of Tourism" department in their career development and scientific creativity. I highly appreciate her diligent and purposeful work for the development of science and education in the field of tourism in our country.

The potential candidate in the competition, assoc. prof. dr. Elenita Kirilova Velikova, received a positive opinion of the UNWE Habilitation Council regarding the fulfilment of the quantitative and qualitative requirements for occupying the academic position of "professor" at UNWE /Protocol No. 4 of 11.05.2022/.

4. Assessment of the educational and lecturing activities

The candidate has accumulated 17 years of educational experience. She delivers lectures and exercises in the bachelor's degree in the courses "Event Management in Tourism", "Spa and Wellness Tourism", "Aesthetization of the Tourist Environment" and "International Tourism", as well as lectures in the master's degree in the courses "Tourism Alliances", "Organization of International Tourism", "Management of Tourism Outsourcing" and "Sustainable Planning of Tourism Destinations". The periodic questionnaire surveys of students from the degree programmes led by the "Economics of Tourism" department regarding the quality of education show that the students highly appreciate not only the content of the special courses taught by assoc. prof. dr. Velikova, but also her qualities as a lecturer - high awareness, clarity of teaching, appropriately used examples. She also actively participates in supervising graduates and doctoral students at the "Economics of Tourism" department.

The candidate's educational experience is significant and sufficient for occupying the competition position, and the subject of the educational and lecturing work fully corresponds to the scientific specialty of the competition.

5. General characteristics of the presented scientific works/publications

5.1. Main directions in the research activity

The research works submitted for review allow the identification of the following main directions in the candidate's research activity:

- Events and seasonality;
- Spa and wellness tourism;
- Aesthetization of the tourist environment;
- Economic development of tourism;
- Sustainable development of tourism.

All works are based on the use of scientific and highly representative literature - articles from prestigious journals and books by renowned authors in the field of tourism.

5.2. Received scientific and/or scientific-applied results

The main scientific and scientific-applied results, which are revealed in the candidate's publications, are summarized in the directions indicated above as follows:

- The first direction - events and seasonality, is present in the habilitation work of assoc. prof. dr. Elenita Velikova, as well as in one more of her independent monographs, three articles, eight reports at conferences and one co-authored textbook. The textbook offers systematized knowledge about events as part of the tourism industry and the possibilities for their management aimed at increasing the effectiveness of the tourism product. The articles clarify the events in tourism from a theoretical and conceptual point of view and reveal the possibilities of overcoming seasonality in Bulgarian tourism and extending the active winter tourist season in the mountain resorts of Bulgaria. The reports present the importance of the events for the tourism sector, for the development of infrastructure, business and trade, the renewal of the urban environment, as well as their role in overcoming seasonality in tourism in the Bulgarian tourist resorts and for the even distribution of cash flows in the regions. Effective mechanisms for overcoming seasonality have been proposed, based on the preferences of tourists and the capabilities of tourism entrepreneurs.

- The second direction - spa and wellness tourism, is covered in four monographs, including three collective ones, seven articles, eight reports and one co-authored study. In these publications, the features, evolution, trends and opportunities for the development of spa and wellness tourism have been thoroughly studied and evaluated, considering the future prospects in the global tourism space. Quality and outsourcing are assessed as strategic advantages in wellness tourism. The role of innovations in wellness is examined as a prerequisite for transformations in tourism supply. A model has been developed to determine the value of mineral and thermal mineral waters in spa facilities with a view to quantifying the potential benefits of their use in spa facilities.

- The aestheticization of the tourist environment as a direction is included in one collective monograph, two articles, three reports and one textbook, where its role as an increasingly clear trend in tourism and its innovative potential are revealed. Good practices in the application of aestheticization in tourism are assessed and specific guidelines for improving the aesthetic environment of tourist sites in our country are put forward in order to improve their competitiveness.

- The economic development of tourism is researched in one independent and one collective monograph, seven articles, six reports, one study, one monograph chapter and two textbooks. The state and the main economic indicators of tourism, its impact on the economy are thoroughly studied. The trends in the planning and design of tourist destinations and the possible strategies for the development of local economic links are identified. Solutions and guidelines for the effective development of tourism in our country are proposed. Tourism alliances are examined as a successful strategy for serving tourists in the new global markets by sharing resources, costs and risks between participating companies. The content of the investment process in tourism is revealed and the trends in innovation and investment activity are clarified. The economic efficiency of wellness tourism and the use of thermal springs in spa investments are analysed. The role of outsourcing in medical tourism and hospitality is recognized as a significant source of economic benefits in tourism.

- The sustainable development of tourism as a direction is researched in three articles, two reports, one study and one monograph chapter. Based on an analysis of Bulgarian tourist resorts, effective measures are proposed to increase their sustainability by reducing the harmful impact of transport on the environment. The progress in environmental planning for tourism is assessed and a model is developed for achieving sustainable tourism development in the mountain resorts in Bulgaria. Various options for building a sustainable wellness center, as well as for reducing water and energy consumption by introducing good practices, were considered.

5.3.Evaluation of monographs

The habilitation work of assoc. prof. dr. Elenita Velikova is dedicated to the events in tourism, which are gaining more and more importance as a strategic tool for attracting more and paying tourists and for overcoming seasonality in tourism.

The work has a volume of 331 pages and is logically structured by an introduction, 6 chapters, a conclusion and references. The purpose of the work is correctly and clearly formulated, namely: to prove the relationships and dependencies between events and tourism on the basis of a thorough theoretical-

methodological analysis, supported by examples from practice.

In the first, second and third chapters, a wide range of questions related to events and event tourism are researched. The types of events and the evolution of event tourism are defined. An analysis is made of the factors for the increasing interest in events in tourist destinations. Event tourism and event management are successfully distinguished from the point of view of potential users. The event management technology is researched and the classification of event tourism has been examined in detail. The characteristics of event tourism are clearly and precisely defined and the stages of the planning and strategic development process are indicated.

The fourth chapter systematically outlines the issues related to the economic and political effects of the events on the host destination, and in particular on the local population and environment. The author has properly paid particular attention to the negative impacts and also to the motivation of different social groups as a factor for organizing an event.

In the fifth and sixth chapters, the author's analysis is focused on seasonality in tourism, the positive and negative effects of seasonality in various directions and the potential of events to overcome it. The proposed strategies for its limitation and measures to overcome it through the event tourism toolkit have a strong practical implication.

The habilitation thesis was developed on the basis of an in-depth study of specialized literature and examples from practice, and represents an original scientific study of event tourism. Its great usefulness for higher education, for representatives of the tourism business, and also for academics with an interest in event management is indisputable.

Assoc. prof. dr. Velikova participates in the competition with three additional monographs. The first explores the theoretical and methodological issues of wellness tourism as a contemporary tourism trend with great potential for further development. Additionally, the range of considered problems of the wellness tourism development is expanded with the analysis of its interrelationship with health and medical tourism, and on this basis the characteristics of the wellness market are established and the main trends concerning the wellness industry are outlined.

The second monograph explores strategic alliances in the tourism industry. The author brings out logically and consistently the nature, the characteristic features, the reasons for the significant increase in the number of alliances, as well as the contemporary processes of mergers, takeovers and alliances in three important tourism sectors: the airline industry, the distribution network and the hotel industry. The influence of these processes on these sectors and on the users of their services is also assessed. Based on the detailed analysis, the future trends

for the development of mergers and alliances in tourism have been determined.

The third monograph is devoted to the significant problem of overcoming seasonality in tourism with a view to increasing the efficiency of tourism activity in the host destination. Based on the analyses, the justified conclusion was drawn that the main prerequisite for the reduction of seasonality is the offer of alternative types of tourism, additional attractions and events in the seasonal tourist destinations.

In the presented three collective monographs, the candidate's participation is significant and contributes substantially to the achievement of the scientific research goals of the collectives. In the monograph on the topic "Study of European Practices in the Aestheticization of Tourist Sites", the participation of assoc. prof. dr. Velikova is related to the study of the important role of aestheticization in differentiating the tourist product and the good practices that can serve as a basis for improving the tourist environment. In the monograph "International Tourism - Theory and Practice", the candidate contributes with a detailed clarification of the main theoretical and methodological aspects of international tourism. The specific characteristics of the tourist product are outlined, as well as issues related to travel, accommodation and meals as essential components of tourism. The analysis of tourism as an industry from the point of view of deriving the economic benefits of its development deserves a high praise. The third collective monograph examines the economic effects of the use of mineral springs in spa tourism, and the research of assoc. prof. dr. Velikova is focused on clarifying spa tourism in the context of its dynamic development and the mix of offered spa services, facilities and amenities. The peculiarities of the spa tourist requirements, the changes in national regulations and the marketing effects of the use of the term "spa" are explained in detail.

The review of the scientific and scientific-applied results of the publication activity of assoc. prof. dr. Elenita Kirilova Velikova allows me to assess highly their scientific level, significant usefulness for practice and their full compliance with the requirements for occupying the academic position of "professor".

6. Assessment of scientific and scientific-applied contributions

The following points of contribution stand out in the publications proposed for review:

1. Knowledge about event tourism, spa and wellness tourism, international tourism, the aestheticization of the tourist environment and the sustainable development of tourism has been studied, evaluated and systematized. Their features, scope, goals, the benefits of their application are brought out and their role for the effective development of tourism is outlined. The specific characteristics of outsourcing, innovation and digitalization in tourism are

clarified and the need to implement ecological practices in transport to achieve sustainable development in tourism is justified. Event tourism has been typologized and the destinations have been stratified from the point of view of event tourism.

2. The state and trends in the development of spa and wellness tourism, event tourism, mobility in space, planning and construction of tourist destinations and outsourcing in the hospitality industry have been researched and revealed. The key indicators have been determined and a diagnosis of the economic development of tourism has been carried out. An economic analysis of wellness tourism has been carried out. The prerequisites for transformation in the tourism supply through innovations in wellness and the strategic advantage of the quality of wellness tourism have been highlighted and analyzed. Good practices in the aestheticization of tourist sites and in evening tourism have been studied.

3. Models have been developed for overcoming seasonality in tourism and for sustainable development of mountain tourist destinations in Bulgaria, as well as methodological guidelines for sustainable development of tourism by reducing the harmful impact of transport. The approach to tourist destination planning has been improved and an algorithm has been created for the territorial planning of destinations.

4. Important relationships and interdependencies between events and tourism have been established and proven, and the impact of events and their consequences on tourism has been quantified. The mechanism of the influence of aestheticization on consumer choice is derived. The effect of innovations in the field of aestheticization in wellness facilities, as well as the economic effect of using thermal mineral springs in spa facilities, are established.

5. In the context of the policy as a tool for managing events in tourism, strategies have been developed to limit seasonality in tourism and the opportunities for overcoming seasonality specifically for Bulgarian tourism have been defined. Guidelines for the application of European practices for the aestheticization of tourist sites in Bulgaria have been outlined. A program for adapting strategic alliances in tourism has been formulated. A scenario for the sustainable development of tourist destinations is proposed.

7. Critical notes and recommendations

I have no critical comments on the content, structure, style and achieved scientific and scientific-applied results. I recommend to assoc. prof. dr. Elenita Velikova in the future to continue her research in the field of the outlined five directions of her research work, but also not to stop looking for and researching new, contemporary and important problems in tourism as a result of the continuous changes in our political, economic and socio-cultural environment, as

well as to use her considerable experience in conducting scientific research for the training of students and PhD students and developing their research skills.

8. Conclusion

The candidate in the announced competition fulfils the legal and internal university requirements for occupying the academic position of "professor". Her research works deal with relevant tourism issues and are developed at a high scientific level. The received scientific and scientific-applied contributions, as well as her educational and lecturing work, deserve a high positive evaluation. The above allows me to recommend to the respected members of the scientific jury to vote *FOR the election of Elenita Kirilova Velikova for the academic position of "professor" in the scientific specialty "Economics and Management (Event Management in Tourism)" at UNWE.*

14.11.2022
Sofia

Reviewer: .....
(Prof. Dr. Miroslava Rakovska)